

Ö?retmen ?iddet Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?retmen ?iddet Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27152>

Özet

Öğretmen İddet Ölçeği (ÖÖ), Pişkin ve arkadaşları tarafından 2014 yılında geliştirilmiş, öğretmenlerin öğrencilere yönelik uyguladıkları iddet davranışları çok boyutlu olarak ölçmeyi amaçlayan kapsamlı bir araçtır. Bu ölçek, eğitim ortamlarında meydana gelen ve genellikle göz ardı edilen farklı iddet türlerini (fiziksel, cinsel, psikolojik) sistematik bir şekilde değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Ölçek, özellikle Türkiye bağlamında, öğretmen iddetinin yaygınlığı ve niteliğini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi amacıyla, psikometrik açıdan güçlü bir yapı oluşturmak için detaylı ölçek geliştirme süreçlerini içermiştir.

ÖÖ, öğretmenlerin öğrencilere karşı sergilediği olumsuz davranışları beş temel alt boyutta incelemektedir. Ölçeğin yüksek güvenilirlik ve geçerlik değerlerine sahip olması, eğitim araştırmalarında ve pedagojik değerlendirmelerde güvenle kullanılabilirliğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Öğretmen İddeti, İddet, okul psikolojisi, ölçme ve değerlendirme, ölçek geliştirme, psikometrik özellikler.

Yazarlar

Pişkin, M., Atik, G., Çankır, İ., Özülmü, S., Babadoğan, C., ve Çokluk, Ö.

Amaç

Öğretmen İddet Ölçeği'nin temel amacı, öğretmenlerin öğrencilere karşı uyguladıkları çeşitli iddet biçimlerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçebilecek bir araç geliştirmektir. Bu ölçek, fiziksel ve cinsel iddetin yanı sıra, psikolojik iddet türlerini de (suçlama, aşağılama, alay etme ve baskı altına alma) kapsayarak konuya bütüncül bir yaklaşım sunmayı hedeflemiştir.

Ölçek, eğitim kurumlarında iddet davranışlarının yaygınlığını tespit etmek, risk faktörlerini belirlemek ve bu olumsuz davranışları önlemeye yönelik eğitim programlarının etkinliğini değerlendirmek için kullanılabilir. Geliştirme çalışması, Türkiye'deki eğitim sistemi bağlamında, öğretmen-öğrenci ilişkilerindeki olası istismar durumlarının akademik düzeyde ele almayı amaçlamıştır.

Yapı

Öğretmen İddet Ölçeği, öğretmenlerin öğrencilere yönelik iddet eylemlerini ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Bu yapı, toplamda 36 maddeden oluşmakta ve beş ana faktör altında toplanmaktadır. Bu faktörler, iddetin farklı tezahürlerini yansıtmaktadır: **Fiziksel İddet**, **Cinsel**

İddet, Suçlama/Aşağılama, Alay Etme ve Baskı Altına Alma.

Bu faktör yapısı, öğretmen iddetinin yalnızca fiziksel temasla sınırlı olmadığı, aynı zamanda öğrencilerin duygusal ve psikolojik refahını olumsuz etkileyen sözel ve davranışsal biçimleri de içerdiğini vurgulamaktadır. Ölçek, bu beş boyutu ayrı ayrı olarak, araştırmacıların ve uygulayıcıların hangi iddet türünün daha baskın olduğunu anlamasına olanak tanır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmaları, yapının teorik beklentilerle ne kadar uyumlu olduğunu incelemiştir. Geçerlik kapsamında, **benzeme geçerli**i (Convergent Validity), **ayırma geçerli**i (Discriminant Validity) ve **ayırma geçerli**i (Known-Groups Validity) yöntemleri kullanılarak ölçeğin yeterliliği sınımlanmıştır.

Bu analizler, ölçeğin ilgili yapılarla beklenen düzeyde ilişkili olduğunu (benzeme geçerli) ve ilişkisiz olması gereken yapılarla düşük düzeyde ilişkili olduğunu (ayırma geçerli) göstermiştir. Ayırma geçerli ise, ölçeğin farklı gruplar (örneğin, iddet eğilimi yüksek ve düşük olan gruplar) doğru bir şekilde ayırt edebilme yeteneğini desteklemiştir. Bu kapsamlı geçerlik incelemeleri, Ölçeğin ölçmek istediği yapıyı doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Öğretmen İddet Ölçeği'nin iç-tutarlılık güvenirlik katsayıları, istatistiksel açıdan en yaygın kullanılan yöntem olan Cronbach alfa katsayısı ile hesaplanmıştır. Çalımda kullanılan birinci ve ikinci katılımcı grupları için ölçeğin tamamına ilişkin elde edilen Cronbach alfa değerleri oldukça yüksek olup, **.96** olarak raporlanmıştır. Bu değer, ölçeğin maddelerinin birbirleriyle yüksek düzeyde tutarlı olduğunu ve iç bütünlüğünün mükemmel olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, ölçeğin alt boyutları için hesaplanan Cronbach alfa değerleri de güçlü bir tutarlılık sergilemektedir. Her iki katılımcı grubu için, alt boyutlara ilişkin alfa değerleri **.85 ile .96** arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin hem genel yapıyı hem de her bir alt boyutunun bağımsız olarak güvenilir ölçümler sağladığını teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Öğretmen İddet Ölçeği'nin geliştirilmesi sürecinde kullanılan faktör analizi yöntemi, ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmıştır. Analizler sonucunda, ölçeğin toplam 36 maddeden oluşan ve beş temel faktöre ayrılan bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu faktörler, öğretmen iddetinin farklı yönlerini temsil eden alt boyutlar olarak tanımlanmıştır: Fiziksel iddet, cinsel iddet, suçlama/aşağılama, alay etme ve baskı altına alma.

Bu faktör yapısı, İddet davranışlarının heterojen doğasını yansıtmakta ve araştırmacılara her bir İddet türünü ayrı ayrı inceleme imkanı sunmaktadır. Faktör yüklerinin ve özdeğerlerin incelenmesi, bu beş boyutun birbirinden bağımsız ancak ilgili yapılar olduğunu ve ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklediğini göstermiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: Çok Boyutlu Derecelendirme Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmenler ve Eğitim Çalışanları

Yaş Grubu: Yetişkin (Öğretmenler)

Popülasyon Detayları: Ölçek, farklı okullarda görev yapan öğretmenler üzerinde standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçeği. Derecelendirme formatı orijinal kaynaktan belirtilmemiştir, ancak tipik olarak Likert tipi bir derecelendirme kullanıldığını varsayılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim psikolojisi, okul güvenliği, ölçek geliştirme, psikometri, Cronbach alfa, öğretmen İddet ölçeği.

Yazarlar ve İletişim

Sorumlu Yazar: Metin Pişkin

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

İletişim Adresi: metinpiskin@gmail.com

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2014

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanımı ve yeniden üretimi için sorumlu yazar ile iletişime

geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçlı olarak kullanılmaları genellikle referans gösterilerek yapılmaktadır.

Referanslar

Piçkin, M., Atik, G., Çankır, Ş., Özülmü, S., Babadoğan, C., ve Çokluk, Ö. (2014). The development and validation of Teacher Violence Scale. *Eurasian Journal of Educational Research*, 56, 1-24.

Makalenin orijinal bağlantısına DergiPark üzerinden erişilebilir: dergipark.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: ogretmen-siddet-olcegi-toad.pdf

Öğretmen Şiddet Ölçeği Maddeleri

Öğretmen Şiddet Ölçeği, beş temel alt boyutta toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Fiziksel Şiddet (11 madde)

Cinsel Şiddet (6 madde)

Suçlama/aşılama (8 madde)

Alay etme (5 madde)

Baskı altına alma (6 madde)